C/2024/6816

29.11.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Οκτωβρίου 2024

σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Ισπανίας

(C/2024/6816)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών [2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [4] («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Ισπανία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
[4] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία των συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες καθώς και μια λειτουργική ενιαία αγορά αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Στις 14 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024». Η εν λόγω ανακοίνωση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που έχουν καθοριστεί.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, σηματοδοτώντας την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, οι οποίες επικεντρώνονται στις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([5]), η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Ισπανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2024 της Ισπανίας. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([6]) («σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ») στις 12 Απριλίου 2024 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία, τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου ([7]) για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου ([8]) σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών. Οι στόχοι του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης είναι η προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και η πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Ένα εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο περιλαμβάνει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτει χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών ([9]) στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς της Συνθήκης του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί έως και κατά τρία έτη. Προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, στις 21 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε καθοδήγηση σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν τα κράτη μέλη στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους και στις ετήσιες εκθέσεις προόδου τους. Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή διαβίβασε στα κράτη μέλη πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, ανάλογα με την περίπτωση. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλουν τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή

([5]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([6]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Απριλίου 2024, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([7]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([8]) Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([9]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τα εθνικά νομικά τους πλαίσια, τα κράτη μέλη μπορούν να συζητούν τα προσχέδια μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους με τα εθνικά τους κοινοβούλια, να ζητούν από τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα να εκδώσουν γνώμη και να διεξάγουν διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 διατηρούν εξίσου τη σημασία τους για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν αναθεωρηθεί, επικαιροποιηθεί ή τροποποιηθεί σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 30 Απριλίου 2021 η Ισπανία υπέβαλε στην Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ισπανίας ([10]), η οποία τροποποιήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2023 δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU ([11]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που δηλώνει ότι η Ισπανία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για την Ισπανία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ισπανίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ισπανίας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά όσον αφορά τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Ισπανίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(9) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για την Ισπανία. Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης των μακροοικονομικών ευπαθειών της Ισπανίας από το προσωπικό της Επιτροπής για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού δημοσιεύτηκαν τον Μάρτιο του 2024. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ισπανία δεν αντιμετωπίζει πλέον μακροοικονομικές ανισορροπίες. Έχει πραγματοποιηθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη μείωση των ευπαθειών, οι οποίες είχαν διασυνοριακό αντίκτυπο, σε σχέση με το υψηλό ιδιωτικό και εξωτερικό χρέος, και έχει σημειωθεί μείωση του δημόσιου χρέους. Μετά τη διακοπή που προκάλεσε η κρίση της νόσου COVID-19, το χρέος του ιδιωτικού τομέα και οι δείκτες της αρνητικής καθαρής διεθνούς επενδυτικής θέσης (NIIP) επανήλθαν σε πτωτική πορεία το 2021, χάρη στην ισχυρή αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ και, όσον αφορά τη NIIP, στα συνεχιζόμενα πλεονάσματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Αμφότερα αναμένεται να συνεχίσουν να βελτιώνονται τα επόμενα έτη, αν και πιο σταδιακά από ό,τι πρόσφατα, δεδομένου ότι η αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ αναμένεται να είναι λιγότερο υποστηρικτική. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών καταγράφει πλεόνασμα εδώ και μία δεκαετία και αυξήθηκε περαιτέρω το 2023, αντικατοπτρίζοντας τις ταχέως αυξανόμενες εξαγωγές, καθώς και τις χαμηλότερες τιμές της ενέργειας. Ο υψηλός δείκτης δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ μειώνεται, λόγω της ισχυρής αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ, αλλά αναμένονται πιο συγκρατημένες βελτιώσεις φέτος και το επόμενο έτος, οι οποίες αποτυπώνουν τα ακόμη σχετικά υψηλά αν και μειούμενα δημοσιονομικά ελλείμματα και τη λιγότερο υποστηρικτική αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ. Το ποσοστό ανεργίας παρουσιάζει πτωτική τάση εδώ και μία δεκαετία και προβλέπεται να συνεχίσει να μειώνεται. Ο τραπεζικός τομέας παρέμεινε ανθεκτικός εν μέσω αυστηρότερων όρων χρηματοδότησης για τους δανειολήπτες. Έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος πολιτικής για την αντιμετώπιση των ευπαθειών που έχουν εντοπιστεί, μεταξύ άλλων τα τελευταία έτη χάρη στην εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, αλλά απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες, ιδίως για τη μείωση του υψηλού δημόσιου χρέους.

(10) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ισπανίας μειώθηκε από 4,7 % του ΑΕΠ το 2022 σε 3,6 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 111,6 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 107,7 % στα τέλη του 2023. Όπως ανακοινώθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 8ης Μαρτίου 2023, με τίτλο «Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024», η Επιτροπή κάνει το πρώτο βήμα για να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος, βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στην οποία αξιολογήθηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Ισπανίας, δεδομένου ότι το οικείο

([10]) ST 10150/21 INIT· ST 10150/21 ADD 1· ST 10150/21 ADD 1 REV 1· ST 10150/21 ADD 1 REV 2.

([11]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 10ης Οκτωβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 13ης Ιουλίου 2021 για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ισπανίας (ST 13695/23 INIT).

έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2023 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, υπό το πρίσμα της εν λόγω αξιολόγησης και αφού ελήφθη υπόψη η γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής, που διατυπώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 4 της Συνθήκης, η Επιτροπή δεν θα προτείνει τον Ιούλιο του 2024 την κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος για την Ισπανία.

(11) Στις 12 Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε ([12]) στην Ισπανία να εξασφαλίσει το 2023 μια συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος ([13]), λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ταυτόχρονα, συνέστησε στην Ισπανία να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ισπανία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([14]) ήταν σε γενικές γραμμές ουδέτερος, στο – 0,2 % του ΑΕΠ. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε συσταλτική συμβολή ύψους 0,3 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό και ήταν σύμφωνη με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η συσταλτική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών οφειλόταν στη μείωση κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ του κόστους των (στοχευμένων και μη στοχευμένων) μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση των αυξήσεων των τιμών της ενέργειας. Οι κύριοι παράγοντες αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων στο σκέλος των εσόδων) ήταν οι κοινωνικές παροχές εκτός αυτών σε είδος, που οφείλονται στην αναπροσαρμογή των συντάξεων, και η ενδιάμεση κατανάλωση, που οφείλεται στις δαπάνες για την άμυνα. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης ανήλθαν στο 1,3 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 2,3 % του ΑΕΠ το 2023, ποσοστό που συνιστά ετήσια αύξηση κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες. Η Ισπανία χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως η ψηφιακή εργαλειοθήκη, τα έργα PERTE ([15]) για ηλεκτρικά και συνδεδεμένα οχήματα, οι νέοι χώροι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και οι επενδύσεις στον τομέα του πράσινου υδρογόνου. Οι εν λόγω δημόσιες επενδύσεις χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

(12) Η επικαιροποίηση των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών προβολών που απέστειλε η Ισπανία στην Επιτροπή στις 30 Απριλίου 2024 μπορεί να συνοψιστεί ως εξής. Σύμφωνα με το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 2,0 % το 2024 και κατά 1,9 % το 2025, ενώ ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί σε 3,5 % το 2024 και 2,8 % το 2025. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί στο 3,0 % του ΑΕΠ το 2024 και στο 2,5 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 105,5 % έως τα τέλη του 2024 και στο 104,1 % έως τα τέλη του 2025. Οι προβολές που υπέβαλε η Ισπανία δεν περιλαμβάνουν δημοσιονομικές προβολές πέραν του 2025.

(13) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 2,1 % το 2024 και 1,9 % το 2025, και ο μετρούμενος με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) πληθωρισμός να διαμορφωθεί σε 3,1 % το 2024 και 2,3 % το 2025.

(14) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 3,0 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σε 105,5 % έως τα τέλη του 2024. Η μείωση του ελλείμματος το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων για τον μετριασμό των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της τελευταίας ενεργειακής κρίσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι ουδέτερος στο 0,0 % του ΑΕΠ το 2024.

(15) Δαπάνες ύψους 1,3 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») βάσει του μηχανισμού το 2024, έναντι 0,7 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο ή το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Ισπανίας. Δαπάνες ύψους 1,0 % του ΑΕΠ το

([12]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Ισπανίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Ισπανίας (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 70).

([13]) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Ισπανίας το 2023 εκτιμάται σε 7,2 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

([14]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης. Ένας δείκτης με αρνητικό πρόσημο υποδηλώνει επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, ενώ ένας δείκτης με θετικό πρόσημο υποδηλώνει συσταλτική δημοσιονομική πολιτική.

([15]) Proyectos estratégicos para la recuperación y transformación económica (Στρατηγικά έργα για την οικονομική ανάκαμψη και τον μετασχηματισμό).

2024 αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με δάνεια από τον μηχανισμό, έναντι 0,0 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής.

(16) Στις 14 Ιουλίου 2023 το Συμβούλιο συνέστησε ([16]) στην Ισπανία να διασφαλίσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, ιδίως περιορίζοντας την ονομαστική αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών ([17]) το 2024 σε ποσοστό που να μην υπερβαίνει το 2,6 %. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες της Ισπανίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 3,8 % το 2024 ([18]), ποσοστό που είναι υψηλότερο από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Η εν λόγω υπέρβαση του συνιστώμενου μέγιστου ρυθμού αύξησης των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών αντιστοιχεί σε 0,5 % του ΑΕΠ το 2024. Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει με ό,τι συνέστησε το Συμβούλιο.

(17) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ισπανία να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο συνέστησε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Ισπανία πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος ([19]) των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 0,9 % του ΑΕΠ το 2023 και σύμφωνα με τις προβλέψεις σε 0,2 % το 2024 και σε - 0,1 % το 2025. Μεταξύ άλλων, η μείωση του ΦΠΑ στο αέριο, ο ειδικός φόρος επί της ηλεκτρικής ενέργειας, οι επιδοτήσεις των δημόσιων μεταφορών και η αποζημίωση των παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας για την κάλυψη του κόστους και την αποφυγή ελλείμματος θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε ισχύ για μέρος του 2024. Εάν τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, όπως συνέστησε το Συμβούλιο, οι προβολές αυτές θα συνεπάγονται δημοσιονομική προσαρμογή ύψους 0,7 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες ([20]) έχουν συσταλτική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό ύψους 0,3 % του ΑΕΠ κατά το εν λόγω έτος. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας καταργήθηκαν σταδιακά το 2023 και το 2024. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ωστόσο, τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν δεν προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν πλήρως για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(18) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ισπανία να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν από 2,3 % του ΑΕΠ το 2023 στο 2,4 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού, αναμένεται να αυξηθούν σε 1,6 % του ΑΕΠ το 2024 (από 1,3 % του ΑΕΠ το 2023).

(19) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με την παραδοχή ότι η πολιτική θα παραμείνει αμετάβλητη, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 2,8 % του ΑΕΠ το 2025, με αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 4,0 % το 2025. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 104,8 % έως τα τέλη του 2025.

(20) Στο πλαίσιο των νέων κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, η Ισπανία θα πρέπει να αναπτύξει μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο για τη μείωση του ελλείμματος και του δημόσιου χρέους. Το σχέδιο αυτό θα μπορούσε να συνδυάζει την έγκριση μέτρων στο σκέλος των εσόδων και των δαπανών με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την προώθηση πιο ισχυρής και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Η Ισπανία είναι χώρα με υψηλά επίπεδα χρέους και με αποκεντρωμένη δομή διακυβέρνησης. Στο οικείο εθνικό δημοσιονομικό πλαίσιο, η κεντρική κυβέρνηση θέτει στόχους για τις περιφέρειες όσον αφορά το διαρθρωτικό ισοζύγιο και τον δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ, καθώς και σε σχέση με τον μέγιστο ρυθμό αύξησης των ονομαστικών δαπανών (κανόνας για τις δαπάνες). Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση

([16]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Ισπανίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Ισπανίας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 77).

([17]) Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες εκτός i) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) των δαπανών για τόκους, iii) των δαπανών για την κυκλική ανεργία και iv) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

([18]) Λαμβάνονται υπόψη τα έκτακτα μέτρα ύψους 0,2 % του ΑΕΠ το 2024 σχετικά με δικαστικές αποφάσεις δυνάμει των οποίων η κυβέρνηση πρέπει να επιστρέψει σε πολίτες και εταιρείες το υπερβάλλον ποσό των φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων και εταιρειών που εισπράχθηκαν στο παρελθόν.

([19]) Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

([20]) Για τη μέτρηση της συμβολής αυτής χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών της γενικής κυβέρνησης, χωρίς i) τις πρόσθετες δημοσιονομικές επιπτώσεις των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) τις έκτακτες δαπάνες, iii) τις δαπάνες για την κυκλική ανεργία και iv) τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, σε σχέση με τον μεσοπρόθεσμο (10ετή) μέσο ρυθμό αύξησης του δυνητικού ονομαστικού ΑΕΠ, εκφραζόμενη ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ.

με τους νέους κανόνες οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, ενδέχεται να χρειαστεί να επικαιροποιηθεί το εθνικό δημοσιονομικό πλαίσιο. Οι δημογραφικές εξελίξεις αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντική αύξηση των δημόσιων δαπανών που σχετίζονται με την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τη μακροχρόνια φροντίδα και τις συντάξεις. Όσον αφορά τις συντάξεις, τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα κενά δημοσιονομικής βιωσιμότητας, εφόσον προκύψουν, μπορούν να αντιμετωπιστούν με την εφαρμογή της «ρήτρας κλεισίματος» που εισήχθη με τη μεταρρύθμιση του 2023. Οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να αποτελούν κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής δημοσιονομικής εξυγίανσης. Στο πλαίσιο αυτό, οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με βάση τις συστάσεις εμπειρογνωμόνων που παρασχέθηκαν εν τω μεταξύ, έχουν ως στόχο: i) να καταστήσουν το φορολογικό σύστημα πιο αποτελεσματικό και σύγχρονο και να το προσαρμόσουν στις νέες τάσεις· ii) να στηρίξουν την πράσινη μετάβαση· και iii) να αυξήσουν τα έσοδα και να προωθήσουν τη δικαιοσύνη. Επίσης, η Ισπανία θα έχει περιθώριο να εισπράττει περισσότερα φορολογικά έσοδα που σχετίζονται με το περιβάλλον (1,5 % του ΑΕΠ το 2022 έναντι 2,0 % για το σύνολο της Ένωσης), μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Η δράση για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει την αύξηση των φόρων κατανάλωσης, προστατεύοντας παράλληλα τα ευάλωτα άτομα με στοχευμένα αντισταθμιστικά μέτρα· αυτό θα ενισχύσει επίσης την ικανότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων να μειώσουν την ανισότητα και τη φτώχεια, οι οποίες παραμένουν σε υψηλά επίπεδα και επηρεάζουν ιδιαίτερα τα παιδιά. Η εφαρμογή των συστάσεων από την ισπανική ανεξάρτητη δημοσιονομική αρχή (AIReF) παραμένει καίριας σημασίας για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας των κρατικών δαπανών, οι οποίες μπορούν επίσης να επωφεληθούν από τη φιλόδοξη εφαρμογή του πλαισίου επανεξέτασης των δαπανών. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τη βελτίωση της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας και την αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων όσον αφορά την πρόσβαση και την ποιότητα, καθώς και των σημαντικών επενδυτικών αναγκών στην πρωτοβάθμια περίθαλψη.

(21) Επίσης, με βάση τα μέτρα του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, πρόσθετες προσπάθειες θα μπορούσαν να αυξήσουν περαιτέρω την οικονομική ανθεκτικότητα και να στηρίξουν τη δυνητική ανάπτυξη, συμβάλλοντας στη στήριξη της υιοθέτησης μιας πιο σταδιακής δημοσιονομικής πορείας. Αυτό περιλαμβάνει τον τομέα της κανονιστικής επιβάρυνσης και του επιχειρηματικού κλίματος· ειδικότερα, τη μεταρρύθμιση των εξαρτώμενων από το μέγεθος ρυθμίσεων στους τομείς της εργασίας, του ελέγχου και της φορολογίας, με στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας στην κατανομή κεφαλαίων και εργατικού δυναμικού, τη στήριξη των επενδύσεων και τη συμβολή στην αύξηση της παραγωγικότητας. Η αντιμετώπιση των υφιστάμενων ελλείψεων όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης θα μειώσει επίσης τις οικονομικές στρεβλώσεις. Η εκδίκαση αστικών και εμπορικών υποθέσεων εξακολουθεί να είναι χρονοβόρα και η παρατεταμένη μη ανανέωση του Δικαστικού Συμβουλίου προκαλεί εμπόδια στον διορισμό ανώτατων δικαστών. Υπάρχει επίσης περιθώριο για περαιτέρω στήριξη της καινοτομίας. Η αύξηση των επενδύσεων στην Ε&Α και η ενίσχυση των δεσμών με το επιστημονικό οικοσύστημα μπορούν να τονώσουν την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων. Η ένταση Ε&Α στην Ισπανία που ανήλθε στο 1,4 % του ΑΕΠ το 2022 παρέμεινε στάσιμη σε σύγκριση με το 2021 και παραμένει πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης (2,2 %), κυρίως λόγω του χάσματος στις ιδιωτικές δαπάνες (0,8 % του ΑΕΠ, σημαντικά κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης που ανέρχεται σε 1,5 %). Παρά τα μέτρα του αναθεωρημένου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και των εγκριθέντων προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), φαίνεται ότι απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη στήριξη των ιδιωτικών δαπανών για την Ε&Α και της μεταφοράς γνώσεων μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων ερευνητικών φορέων. Τα ειδικά μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής: i) συμβολή στο να καταστούν οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί περισσότερο επαγγελματικοί και να βασίζονται στις επιδόσεις· και ii) βελτίωση του συντονισμού του συστήματος επιστήμης, τεχνολογίας και καινοτομίας κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών έρευνας και καινοτομίας σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης.

(22) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το κριτήριο 2.2 του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Ισπανίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Ισπανία να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και να επιταχύνει τις επενδύσεις αντιμετωπίζοντας σχετικές προκλήσεις και διασφαλίζοντας παράλληλα ισχυρή διοικητική ικανότητα. Το μέγεθος και η πολυπλοκότητα του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας απαιτούν ειδικές δράσεις για να διασφαλιστεί ότι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις μπορούν να ολοκληρωθούν πλήρως εντός των προθεσμιών. Το ίδιο ισχύει και για τις προκλήσεις που συνδέονται με την ικανότητα απορρόφησης. Οι επενδύσεις συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό προς το τέλος της περιόδου υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Υπάρχει επίσης περιθώριο ενίσχυσης του συντονισμού μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της διοίκησης, ενώ οι εξορθολογισμένες διαδικασίες θα επιταχύνουν την απορρόφηση των κονδυλίων από τους τελικούς δικαιούχους. Τα στοιχεία αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την αντιμετώπιση των προκλήσεων οι οποίες σχετίζονται με την απορρόφηση του σημαντικού ποσού των κονδυλίων που αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης μέσω χρηματοδοτικών μέσων τα οποία καθορίζονται στο τροποποιημένο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και για να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.

(23) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([21]), η Ισπανία οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα που υποστηρίζεται από το ΕΤΠΑ, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η εν λόγω επανεξέταση αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Η Ισπανία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ παραμένει κάτω από το 75 % του μέσου όρου της Ένωσης σε οκτώ ισπανικές περιφέρειες. Η επιτάχυνση της εφαρμογής των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας σε όλα τα επίπεδα είναι ζωτικής σημασίας. Οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Πέρα από τα μέτρα για τη διοικητική ικανότητα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπάρξει ταχεία υλοποίηση επενδύσεων στην επιχειρηματική καινοτομία και στις ικανότητες Ε&Α, ιδίως στους κλάδους που προσδιορίζονται από περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης. Οι επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση, σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, ιδίως εκείνες που αφορούν τη διαχείριση των υδάτων, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό της, παραμένουν καίριας σημασίας, ιδίως στις περιοχές που πλήττονται περισσότερο, όπως οι Κανάριες Νήσοι και οι παράκτιες περιοχές στην ανατολική και νότια Ισπανία. Οι επενδύσεις που καθιστούν πιο ελκυστικές και ανταγωνιστικές τις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν δημογραφική συρρίκνωση είναι καθοριστικής σημασίας για τη σύγκλιση. Επιπλέον, εξακολουθούν να είναι αναγκαίες η προώθηση της (επαν)ένταξης των μακροχρόνια ανέργων και των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας, η ενίσχυση του επαγγελματικού προσανατολισμού, η αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και η εφαρμογή της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, που θεσπίστηκε με τη σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου ([22]). Τα εν λόγω μέτρα θα συμβάλουν επίσης στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με την ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση τα χαρακτηριστικά του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης, το οποίο εφαρμόστηκε πιλοτικά το 2024. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει την εποπτεία της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής για την απασχόληση, μεταξύ άλλων μέσω ενός πλαισίου για τον εντοπισμό των κινδύνων για την κοινωνική σύγκλιση. Η Ισπανία θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([23]), για τη στήριξη του βιομηχανικού μετασχηματισμού, ιδίως επενδύοντας στην ανάπτυξη και την παραγωγή στρατηγικών τεχνολογιών και των αντίστοιχων αξιακών αλυσίδων τους, ειδικότερα στους τομείς της καινοτομίας υπερπροηγμένης τεχνολογίας, των καθαρών και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογιών, της γεωργίας και των βιοτεχνολογιών που σχετίζονται με την υγεία.

(24) Πέρα από τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, η Ισπανία αντιμετωπίζει πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με τη σημαντική και αυξανόμενη λειψυδρία και καταπόνηση των υδάτινων πόρων. Όπως διαπιστώθηκε το 2023 και το 2024, οι περίοδοι ξηρασίας και οι καταστάσεις λειψυδρίας σε ορισμένες περιφέρειες ενσκήπτουν όλο και συχνότερα και δεν περιορίζονται πλέον στους θερινούς μήνες. Η πρόβλεψη και η διαχείριση των δυσμενών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, όπως οι πλημμύρες, η διάβρωση των ακτών και του εδάφους, η απερήμωση, οι ξηρασίες, τα κύματα καύσωνα και οι δασικές πυρκαγιές, εξακολουθούν να αποτελούν βασική πρόκληση στην Ισπανία, η οποία είναι ένα από τα κράτη μέλη που έχουν πληγεί περισσότερο στην Ένωση. Η κλιματική αλλαγή αναμένεται να αυξήσει τη συχνότητα και τη σοβαρότητα της ξηρασίας και των πλημμυρών, επηρεάζοντας αρνητικά τους ανθρώπους, τη βιοποικιλότητα, τα δημόσια οικονομικά και την ανταγωνιστικότητα. Παρότι το τροποποιημένο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης περιλαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης του τομέα των υδάτων στην Ισπανία, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων. Περαιτέρω επενδύσεις σε υποδομές θα συμβάλουν στη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων, μεταξύ άλλων στον γεωργικό τομέα, ο οποίος είναι ο κύριος καταναλωτής ύδατος, σύμφωνα με το στρατηγικό σχέδιο της Ισπανίας για την κοινή γεωργική πολιτική. Τα μέτρα που έχουν τη δυνατότητα κλιμάκωσης περιλαμβάνουν επενδύσεις στη συλλογή και την επεξεργασία λυμάτων, την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων, τη μείωση των διαρροών στα δίκτυα και τη γενική ύδρευση, την αύξηση της χρήσης ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή καλλιεργειών, τη βελτίωση της παρακολούθησης και την προώθηση λύσεων που βασίζονται στη φύση, την πρόληψη των πλημμυρών και την αποκατάσταση των ποταμών. Επιπλέον, οι μηχανισμοί για καλύτερο συντονισμό μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή, θα βοηθήσουν τα υφιστάμενα μέτρα να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους.

(25) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το 2024 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για να

([21]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([22]) Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj).

([23]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058, (ΕΕ) 2021/1056, (ΕΕ) 2021/1057, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) 2021/1060, (ΕΕ) 2021/523, (ΕΕ) 2021/695, (ΕΕ) 2021/697 και (ΕΕ) 2021/241 (ΕΕ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

εφαρμόσουν τη σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ. Όσον αφορά την Ισπανία, οι συστάσεις 1, 2 και 3 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, και της τέταρτης σύστασης που διατυπώνονται στη σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ισπανία να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών το 2025 σε ρυθμό που να συνάδει, μεταξύ άλλων, με τη θέση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και με τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Να διασφαλίσει τη δημοσιονομική βιωσιμότητα, μεταξύ άλλων με: την επανεξέταση και την απλούστευση του φορολογικού συστήματος για τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης, της συνοχής και της πράσινης μετάβασης· και τη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της ισότητας των δημόσιων δαπανών.

2. Να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα διαχείρισης των κονδυλίων της Ένωσης, να επιταχύνει τις επενδύσεις και να διατηρήσει τη δυναμική υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων. Να αντιμετωπίσει τις σχετικές προκλήσεις, ώστε να καταστεί δυνατή η αδιάλειπτη, ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των εν λόγω προγραμμάτων, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να βελτιώσει τη διαχείριση των υδάτων για την καλύτερη αντιμετώπιση της προσαρμογής στις σημερινές και μελλοντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και να διασφαλίσει μακροπρόθεσμη οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανθεκτικότητα, με: τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ όλων των επιπέδων διακυβέρνησης και διοίκησης· την κλιμάκωση των υφιστάμενων λύσεων για τη μείωση του κινδύνου ξηρασίας και τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων στη γεωργία, την αποδοτική χρήση των υδάτων και τις επενδύσεις σε υποδομές· και τη στήριξη της ανάπτυξης λύσεων που βασίζονται στη φύση.

Λουξεμβούργο, 21 Οκτωβρίου 2024.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

NAGY I.